

pachtýři hračiti. Zákonodárce věděl dobře, že a proč na dlužníka — jímž zde jest vlastník — ztrátu uvalovati nemůže. V té újmě, jako zde pachtýř, je přece i každý jiný věřitel; tak kdo před válkou peníze půjčil na př. 10.000 K a splatnost kapitálu nastala až po okolkování, musí se spokojiti také jen se stejnou sumou v Kč, ačkoliv v čas zápujčky byl by za těch 10.000 K mohl si každé chvíle opatřiti týž obnos ve zlatě, což mu dnes možno není. V tom tedy vězí stěžejná vada rozsudku soudů nižších, že právě citovaný zákon přehlédly a motivy jeho tudíž naprosto zneuznávají, a jen tak dospěly k výtec, že je proti slušnosti a dobrým mravum, co vlastník žádá, kdežto sám zákonodárce po dobrém uvážení uznal to za spravedlivé, věda, proč ztrátu ze znehodnocení peněz, v němž právě jediné spočívá změna poměru, na ktercu nižší soudy duraz kladou, uvalil na věřitele, jímž je zde pachtýř. *To se stanoviska mravního. Neméně spravedlivé je to ale se stanoviska hospodářského.* Pachtýř obdržel v roce 1912 od vlastníka 37 kusu dobytka, vlastník od pachtýře pak rovnocenný tehdež peníz 11.170 K; užitky od dobytka rovnaly se zprvu hodnotou svou úrokum z tohoto peníze, potom však, jak drahota stoupala, stoupaly cenou svou užitky od dobytka a pachtýř získával, klesaly však v hodnotě své úroky z peníze a vlastník ztrácel — užitky z dobytka mnohonásobně převyšovaly výnos peníze: jestliže původně mohl si vlastník z úroku peníze poříditi všechny užitky předaného dobytka, stačilo to nyní jen na nepatrnou část jich, a tak pachtýř, jak už z počátku řečeno, ze jmění vlastníkovu bohatnul a vlastník strádal. Aby se to vyrovnalo, byl by musil pachtýř kapitál (jistotu) vlastníku zvyšovat v tom poměru, jak stoupala drahota a cena peněz klesala, tak aby kapitál odpovídal pořád kupní ceně dobytka a úroky z něho pořád stačily na pořízení všech užitků jeho. Tak by byl kapitál zvýšil povlovně až na dnešní kupní cenu dobytka a mohl by pak obnos ten ovšem za něj žádati zpět. Toho však neučinil a nyní nechce ani dobytek vrátiti. Výtku, že se to příčí slušnosti a dobrým mravum, měly tedy nižší stolice adresovati jinam než žalobci. Správně praví sice odvolací soud, že otázka újmy musí stranou, a že rozhodnutí jest jen podle zákona a slušnosti, avšak i zákon i slušnost jsou, jak ukázáno, jiné, než jak on za to má, a nejsou na straně žalovaného, nýbrž na straně žalobce. Nakolik jde o otázku slušnosti, nelze ovšem pominouti otázku újmy, újmu však trpěl vlastník.

Čís. 1132.

Ujednáno-li za války, že pro vysoký kurs cizí měny, na niž zní pohledávka, odkládá se splacení dluhu až do skončení války, věřiteli se však vyhrazuje, že později sám určí dobu, kdy dluh po skončení války má býti zapraven, nemůže dlužník požadavku o zaplacení, vzneseném po skončení války, čeliti námitkou, že kurs jest stále ještě stejně nepříznivým, ba dokonce snad ještě nepříznivějším.

(Rozh. ze dne 12. července 1921, Rv I 507/21.)

Dne 24. února 1915 nabídla švédská firma tuzemské firmě 11 kusu švédských separatoru za 8704 švédských korun s tím, že jest ochotna, poskytnouti pro zaplacení kupní ceny lhůtu a sice až do doby po skončení

války, jejíž bližší určení si vyhrazuje. Telegramem ze dne 1. března 1915 tuzemská firma nabídku přijala. Po skončení války domáhala se švédská firma (dopisem ze dne 23. ledna 1920) zaplacení a ježto kupitelka nevyhověla, žalovala oň. **Procesní soud** první stolice žalobě vyhověl. **Důvody:** Nelze tu mluvit o tom, že splatnost kupní ceny smluvena byla na dobu po skončení války, až kurs bude normální neb ustálený, nýbrž jedinou podmínkou splatnosti bylo skončení války, bližší určení doby bylo toliko právem žalující strany, kteréhožto práva použila dopisem ze dne 23. ledna 1920. Z posledního odstavce nabídky žalující strany ze dne 24. února 1915 a z předcházející korespondence jest sice zřejmo, že odložení splatnosti kupní ceny mělo býti vzhledem k nepříznivému tehdejšímu kursu korun rakouských oproti korunám švédským výhodou pro stranu kupující, přes to však nelze toto ustanovení vykládati v ten smysl, že splatnost kupní ceny měla nastati teprve pak, až dosáhne tuzemská koruna oproti švédské koruně kursu předválečného. Výklad ten neodpovídal by ani slovům ani úmyslu žalující strany. Slova: »již blíže určití si později vyhrazujeme« jsou tak jasna, že o jejich smyslu nelze pochybovati, a zmíněný poslední odstavec nabídky ze dne 24. února 1915 nezavdává nikterak příčiny k tomu, aby od slovného výkladu tohoto ustanovení bylo se odchýleno. Žalující strana byla povinna sečkatí až do konce války, potom však mohla žádati zaplacení dle své vůle, bez ohledu na kursovní poměry. Jest proto nerozhodno, že nynější kursovní poměr jest daleko nevýhodnější, než byl v době uzavření smlouvy; tato okolnost padá výhradně na vrub žalované strany, jejíž jednání má spíše ráz smlouvy odvážné, než jednostranné výhody ve smyslu čl. 334 obch. zák. **Odvolací soud** rozsudek potvrdil v podstatě z týchž důvodů.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Již první soud celému písemnému jednání přiložil smysl, jaký dle obsahu svého pro každého nepředpojatého posuzovatele má, a opačný výklad žalované firmy stručně, ale správně vyvrátil, k čemuž odvolací soud případné poznámky připojil. Jestliže tedy ještě v dovolání snaží se žalovaná firma o výklad nepřipadný, obsahu listin a patrnému smyslu jich odporující, vyvolává tím kritiku nejen svého výkladu, nýbrž již svého tehdejšího jednání, i musí si tuto kritiku přičísti sama. Věc je tato: V dopise ze dne 24. února 1915 reaguje žalující na stesk žalované, že kurs švédských korun jest té doby vysoký a jí nepříznivý, a vychází jí vstříc tím, že se prohlašuje ochotnou, že jí povolí úvěr až do skončení války, vyhrazuje si však, že dobu, kdy kupní cena po skončení války má býti zaplacená, později sama určí. Pravda tedy jest sice, že i ona kojila se ve prospěch žalované firmy nadějí, že kurs po válce bude nižší, žalované příznivější, ale jest-li naděje ta sklamala, nejde to na účet žalobkyně, která si vyhradila, aby konečně přišla přece k cíli, že dobu splatnosti sama určí, nýbrž na účet žalované, která, jak první soud správně podotýká, vešla tu na věc o d v á ž n o u, protože nejistou, jako každá budoucnost. Žalobkyně měla jen povinnost, vyčkati konce války, a to učinila, nikoli však nezavázala se čekatí i po válce tak dlouho, až kurs skutečně klesne pod míru, kterou vykazoval v době jednání, a trpěti tedy

odklad do nedohledna, snad po celá desítiletí, nebo snad dokonce zaplacení nežádati nikdy, protože i to možno jest, že kurs pod tu míru neklesne nikdy. Telegramem ze dne 1. března 1915 žalovaná tuto nabídku přijala prostě a striktně, beze všech klausulí a výhrad, bez podmínky a omezení. Smlouva tedy stala se perfektní. Téhož dne 1. března 1915 ovšem žalovaná mimo telegram vypravila ještě také dopis, v němž opakuje obsah telegramu a potom dokládá, že si poznamenala, že jí žalující k zaplacení faktur poskytla lhůtu a sice až do takové doby po skončení války, v které kurs bude normální resp. stabilní. Tato její poznámka neodpovídá zásadě poctivého smýšlení a neobmyslného jednání, na které všecek reální obchod spočívá a spočívati musí, neboť vkládá tu do nabídky žalující strany smysl sobě příznivější, kterého nabídka ta očividně nemá a míti nechce. Věrnost a víra jednání vyžadovaly, aby se netvářila, jakoby už dopis ten smysl měl, nýbrž aby otevřeně a přímo prohlásila, že ona tuto modifikaci podmínky — ničím jiným to nebylo — navrhuje a žádá, aby žalobkyně ji přijala. Žalobkyně ovšem nedala se tím másti. Ona obdržela arci telegram dřív než dopis, a odpověděla na telegram ten dopisem ze dne 2. března 1915, v němž obsah telegramu reprodukuje, a dokládá, že dle toho uznává, že žalovaná její podmínky ze dne 24. února přijímá. Když pak obdržela onen modifikující dopis, odkázala žalovancu listem ze dne 6. března 1915 na tento svůj dopis ze dne 2. března 1915 dodávajíc, že tedy jsou o dodávce za jedno, což znamená, že jsou o ní zajedno ve smyslu toho dopisu ze dne 2. března, a tedy ve smyslu onoho telegramu žalované, v němž tato podmínky její ze dne 24. února bez výhrady přijala. Tu však opět žalovaná v dovolání vkládá do toho jiný smysl a doložku, že jsou o dodávce za jedno, vykládá tak, že jsou o ní za jedno ve smyslu jejího dopisu ze dne 1. března 1915, jenž, jak řečeno, obsahoval modifikující návrh. Na dopis ze dne 6. března 1915 žalovaná již neodpověděla. Dle toho všeho uskutecnila se smlouva perfektně dopisní nabídkou žalující firmy ze dne 24. února a telegramní akceptací žalované firmy ze dne 1. března. Následující na to modifikační návrh žalované nebyl žalující přijat a perfektní smlouva zůstala v platnosti beze změny.

Čís. 1133.

Pro posuzování přípustnosti přeměny rozvodu v rozluku (§§ 15, 16 rozl. zák.) jest bez významu, zda manželé jsou tuzemci či cizozemci a zda manželství bylo uzavřeno v cizině.

(Rozh. ze dne 12. července 1921, R II 229, 21.)

Manžel domáhal se žádostí u tuzemského sborového soudu svého bydliště, by povolena byla rozluka manželství, jež bylo rozvedeno usnesením zemského soudu ve Vídni ze dne 17. října 1901. Manželé po té neobnovil manželského spoluzití; manželka jest příslušnicí Německé říše. Soud první stolice povolil rozluku. Rekursní soud usnesení potvrdil. Důvody: Manželka stěhuje si do povolujícího usnesení proto, že jest příslušnicí Německé říše, a že na ni se československé právo nevztahuje, poněvadž pro rozluku manželství může jen německé právo přijíti